

- عنوان پروژه: پایش و ثبت جمعیت گاو نجدی
- شماره مصوب پروژه: ۹۶-۴۶-۱۳-۰۷۲-۰۱۲-۹۶۰۴۴۵
- نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه‌ها و طرح‌های ملی و مشترک دارد): علی جوانروح علی آباد
- نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: بهاره طاهری دزفولی
- نام و نام خانوادگی ناظران:---
- نام و نام خانوادگی مشاور(ان):---
- نام و نام خانوادگی همکاران: سعید اسماعیل خانیان، علیرضا اقبال، بهروز محمد نظری، محمدرضا زرگر، علی جوانروح علی آباد، عزیز کردونی، فضل اله افراز، عبدالعباس شریفی، سیدفضل اله موسوی پور، علی اکبر قره داغی، ابوالحسن صادقی پناه، نادر اسدزاده، ملیحه کمالپورو غلامحسین شیخ شانگشتی.
- محل اجرا: مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خوزستان
- تاریخ شروع: ۱۳۹۶
- مدت اجرا: ۲ سال و ۲ ماه
- ناشر:
- شمارگان (تیراژ):
- تاریخ انتشار: ۱۳۹۹
- این اثر در مورخ ۹۹/۴/۴ با شماره ۵۷۷۵۰ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.

چکیده

امروزه دام‌های بومی که با شرایط خوراک و مرتع بی کیفیت، عوامل بیماری‌زا، مدیریت ضعیف و جایگاه نامناسب سازگاری دارند، به علت عدم قدرت رقابت با دام‌های پرتولید وارداتی به سرعت به وسیله دو عامل، جایگزینی و دورگ‌گیری کنترل نشده، در خطر انقراض می‌باشند. گاونجی در طول سالین متمادی خود را با شرایط آب و هوایی گرم و خشک و منابع غذایی محدود تطبیق داده است. با توجه به آمیخته‌گری‌های صورت گرفته، روند کلی جمعیت این نژاد کاهشی می‌باشد و در نتیجه لزوم برنامه‌ریزی برای حفظ این نژاد کاملاً ضرورت دارد. لذا در این تحقیق گله‌های که دارای این دام بومی با درصد خالصی بالا بودند، شناسایی شدند و از بین آن‌ها تعداد ۵۳ گله با جمعیت ۱۰۰ رأس گاو نجدی نر و ماده مورد بررسی قرار گرفتند. براساس داده‌های جمع‌آوری شده طی اجرای پروژه و همچنین نتایج حاصل از اطلاعات ایستگاه پشتیبانی گاو نجدی، میانگین صفات ظاهری، وزن، تولید و تولیدمثل برآورد گردید. با توجه به بلوغ گاوهای نجدی در سن ۱۵-۱۳ ماهگی، تنها رکورد بعد از این سن، ۱۸ ماهگی بود. لذا، میانگین طول بدن، ارتفاع بدن، دورسینه و عرض لگن برای گاوهای نجدی ماده در ۱۸ ماهگی به ترتیب ۹۲/۵۲، ۱۱۲/۶۷، ۱۳۳/۱۴ و ۳۱/۴۲ سانتی‌متر و برای گاوهای نجدی نر طول بدن، ارتفاع بدن و دور سینه در همین سن به ترتیب ۱۰۱/۹۲، ۱۱۹/۴۷ و ۱۲۸/۵۸ سانتی‌متر و بیشتر از گاوهای ماده به دست آمد. بر اساس اطلاعات جمع‌آوری شده، این ابعاد بدن تا سن سه سالگی افزایش داشت. براساس همین نتایج، متوسط وزن تولد، وزن از شیرگیری، وزن ۱۲ ماهگی، وزن در زمان بلوغ جنسی و وزن ۲۴ ماهگی به ترتیب ۱۹/۰۴، ۶۸/۲۳، ۱۲۷/۷۰، ۱۵۰/۴۴ و ۲۳۰/۲۶ کیلوگرم برای گاوهای نجدی نر و ۱۷/۵۳، ۶۲/۶۲، ۱۱۹/۱۹، ۲۱۴/۲۳ و ۱۳۷/۴۴ کیلوگرم برای گاوهای نجدی ماده به دست آمد. نتایج حاصل از اطلاعات ایستگاه پشتیبانی گاو نجدی نشان داد، متوسط سن اولین جفتگیری، سن اولین زایش، طول دوره آبستنی و فاصله زایش برای گاوهای نجدی به ترتیب ۷۰۳/۵۱، ۹۹۸/۰۱ و ۲۸۳/۰۱ و ۳۹۱/۸۸ روز می‌باشد. براساس اطلاعات جمع‌آوری شده، گاوهای نجدی از تولید شیر روزانه کمی برخوردار بودند که متوسط آن برای کلیه رکوردها در شکم‌های زایش مختلف ۱/۹۵ کیلوگرم (متغیر از ۱ کیلوگرم تا ۶/۹ کیلوگرم در روز) برآورد شد. متوسط تولید شیر روزانه، کل تولید یک دوره شیردهی، طول دوره شیردهی، درصد چربی و درصد پروتئین شیر نیز بر اساس نتایج به دست آمده به ترتیب ۲/۵۶ کیلوگرم، ۳۲۱/۹۲ کیلوگرم، ۱۱۸/۰۶ روز، ۴/۸۴ درصد و ۳/۵۹ درصد بود. پاسخ‌های ارائه شده دامداران در مجموع نشان داد که دلیل اغلب آن‌ها برای پرورش این دام، استفاده از علوفه کم کیفیت و مقاومت در برابر گرمای خوزستان و به خصوص مقاومت به بیماری‌ها و نبود تلفات می‌باشد. با این وجود، علی‌رغم اشاره به خصوصیات مثبت این دام بومی، بیشتر دامداران از تولید کم شیر آن راضی نبودند و اظهار داشتند که پروار کردن گوساله‌های آن نیز به صرفه نمی‌باشد، زیرا گوساله‌ها رشد زیادی ندارند. همانطوریکه اشاره شد، تحقیقاتی در گذشته در خصوص شناسایی و پتانسیل تولیدی و تولیدمثل گاو نجدی انجام شده است و این مطالعه جهت بررسی وضعیت فعلی این نژاد، پراکنش فعلی و استفاده از اطلاعات گذشته جهت ثبت ملی نژاد نجدی انجام گرفته است. همچنین، با توجه به این که در بین دامدارانی که مورد پرسش و پاسخ قرار گرفتند اغلب به قانع بودن این دام و پرورش آسان آن در گرمای خوزستان اشاره داشتند، به نظر می‌رسد فعالیت‌های اصلاح نژادی در جهت حفظ این نژاد و سپس بهبود عملکرد آن ضروری باشد. **کلیدواژه‌ها:** گاو نجدی، صفات تولیدی، صفات ظاهری، پایش، خوزستان.